

OPIS SYSTEMU KONTROLI WEWNĘTRZNEJ W BANKU SPÓŁDZIELCZYM W ŻYWCU

I. ORGANIZACJA SYSTEMU KONTROLI WEWNĘTRZNEJ

System kontroli wewnętrznej stanowi, obok systemu zarządzania ryzykiem, element systemu zarządzania Bankiem.

System kontroli wewnętrznej to zbiór zasad, procedur, mechanizmów i czynności kontrolnych, wkomponowanych w sposób trwały i spójny w system zarządzania ryzykiem, powiązany z celami strategicznymi, wspomagający realizację celów biznesowych oraz umożliwiający sprawowanie nadzoru nad działalnością Banku.

System kontroli wewnętrznej wspiera Radę Nadzorczą, Zarząd Banku oraz pracowników Banku w skutecznym i efektywnym działaniu procesów biznesowych oraz określa zasady współpracy jednostek organizacyjnych, przepływu informacji i monitorowania działań w ramach Banku.

System kontroli wewnętrznej w Banku funkcjonuje w sposób zapewniający osiągnięcie celów ogólnych określonych w art.9c ust. 1 Prawo bankowe, do których należy zapewnienie:

1. Skuteczności i efektywności działania Banku,
2. Wiarygodność sprawozdawczości finansowej,
3. Przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem Banku,
4. Zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

W banku funkcjonuje sytemu kontroli wewnętrznej, który obejmuje wszystkie jednostki organizacyjne Banku, który jest dostosowany do struktury organizacyjnej, wielkości i profilu ryzyka i który jest zorganizowany na trzech, niezależnych poziomach.

1. Pierwszy poziom (tzw. pierwsza linia obrony) na który składa się:
  - 1) zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku, na podstawie między innymi ustanowionych limitów, zgodności działania z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa, przepisami wewnętrznymi Banku oraz przyjętymi w Banku standardami rynkowymi, w tym stosowanie przez pracowników mechanizmów kontroli ryzyka, a także mechanizmów kontrolnych;
  - 2) dokonywanie przez pracowników w ramach funkcji kontroli oraz obowiązków służbowych poziomego monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych poprzez ich weryfikację bieżącą lub testowanie.

2. Drugi poziom(tzw. druga linia obrony) na który składa się, co najmniej zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powołanych do tego stanowiskach w komórkach organizacyjnych , poprzez identyfikację, ocenę, kontrolowanie, monitorowanie i raportowanie ryzyka, a także monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych w ramach własnej linii oraz w stosunku do I linii obrony w ramach monitorowania pionowego.
3. Trzeci poziom (tzw. trzecia linia obrony) na którą składa się działalność audytu wewnętrznego mającego za zadanie badanie i ocenę, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem oraz systemu kontroli wewnętrznej , który jest realizowany przez Spółdzielnie Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

II. PODZIAŁ ZADAŃ I ODPOWIEDZIALNOŚCI W ZAKRESIE SYSTEMU KONTROLI WEWNĘTRZNEJ

Znaczenie i rola systemu kontroli wewnętrznej znana jest pracownikom na wszystkich szczeblach.

W ramach systemu kontroli wewnętrznej w Banku wyodrębniono:

1. Funkcję kontroli, na którą składają się wszystkie mechanizmy kontrolne w procesach funkcjonujących w Banku, niezależne monitorowanie przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych oraz raportowanie w ramach funkcji kontroli;
2. Komórkę do spraw zgodności, której zadaniem jest identyfikacja, ocena, kontrola i monitorowanie ryzyka braku zgodności działalności Banku z przepisami zewnętrznymi, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi oraz przedstawianie raportów w tym zakresie .
3. Niezależną komórkę audytu wewnętrznego – wykonującą zadania związane z przeprowadzeniem audytu w Systemie Ochrony.

Funkcja kontroli jest jednym z najważniejszych elementów systemu kontroli wewnętrznej i ma podstawowe znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa banku, zapobiegania i eliminacji nieprawidłowości i nadużyć, uzyskania wymaganej jakości wykonywanych czynności w ramach procesów, utrzymania ryzyka działalności na założonym poziomie, uzyskania odpowiedniej efektywności i skuteczności działania Banku.

Funkcja kontroli ma za zadanie zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych dotyczących w szczególności zarządzania ryzykiem w Banku, obejmuje ona stanowiska, grupy ludzi lub jednostki organizacyjne odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji. Na funkcję kontroli składają się mechanizmy kontrolne, niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych oraz raportowanie w ramach funkcji kontroli. Mechanizmy kontrolne przyjęte w Banku wbudowane są w funkcjonujące w Banku procesy, czynności, w codzienną działalność operacyjną i stanowią rolę zabezpieczeń przed ryzykiem wystąpienia nieprawidłowości.

Bank dokumentuje funkcję kontroli poprzez rejestrowanie każdej operacji , transakcji, produktu i usługi oraz opis sytemu, procesu, struktury organizacyjnej. Opisu w formie matrycy funkcji kontroli, powiązań celów określonych w art.9c ust.1 Prawa Bankowego z procesami w działalności Banku, które uznano za istotne oraz kluczowymi mechanizmami kontrolnymi i niezależnym ich monitorowaniem.

Funkcja kontroli realizowana jest na pierwszym oraz drugim poziomie zarządzania.

W ramach funkcji kontroli, w strukturze wyodrębniono stanowisko ds. funkcji kontroli wewnętrznej i ryzyka braku zgodności umiejscowione na II linii obrony w bezpośredniej podległości Prezesa Zarządu. Do zadań stanowiska należy:

- 1) dokonywanie testowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych poprzez planowe i doraźne kontrole , a także ocena poprawności stosowania i przestrzegania mechanizmów kontrolnych;
- 2) dokonywanie analiz niezbędnych do oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w Banku;
- 3) Bieżące monitorowanie i ocena stopnia realizacji zaleceń pokontrolnych z audytu wewnętrznego dokonywanego przez komórkę audytu wewnętrznego;
- 4) Monitorowanie realizacji planów testowania związanych z testowaniem przestrzegania mechanizmów kontrolnych przez poszczególne jednostki i komórki organizacyjne Banku (testowaniem poziomym);
- 5) sporządzanie okresowych sprawozdań z zakresu prowadzonej działalności i przedkładanie je Zarządowi , Komitetowi Audytu i Radzie Nadzorczej;
- 6) administrowanie matrycą funkcji kontroli.

Zapewnienie zgodności stanowi jeden z elementów systemu kontroli wewnętrznej i rozumiane jest w Banku jako zapewnienie przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych, odpowiednio poprzez funkcję kontroli i zarządzanie ryzykiem braku zgodności.

Zapewnienie zgodności realizowane jest przez każdego pracownika w ramach przestrzegania obowiązujących przepisów prawa, regulacji wewnętrznych i standardów rynkowych, poprzez tworzenie, stosowanie oraz modyfikowanie mechanizmów kontrolnych, zgodnie z przypisanymi mu obowiązkami służbowymi. Za koordynację, kontrolę i nadzór nad realizacją obowiązków związanych z procesem zarządzania ryzykiem braku zgodności odpowiada stanowisko ds. funkcji kontroli wewnętrznej i ryzyka braku zgodności poprzez:

- 1) identyfikację, ocenę, kontrolę monitorowanie ryzyka braku zgodności działalności Banku z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi oraz raportowanie w tym zakresie odpowiedni organom Banku;
- 2) testowanie przestrzegania kluczowych mechanizmów kontrolnych, zapewniających osiągnięcie zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

Funkcja audytu wewnętrznego w Banku Spółdzielczym w Żywcu przeprowadzana jest przez pracowników Audytu Wewnętrznego Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia. Bank zapewnia niezależność audytu wewnętrznego poprzez fakt, że wykonywany jest w ramach

Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS. W ramach dokonywania audytu wewnętrznego, Audyt Wewnętrzny kontroluje działalność Banku jako całość. Celem audytu wewnętrznego jest badanie i ocena, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i kontroli wewnętrznej w Banku.

Zasady prowadzenia audytu wewnętrznego w Systemie Ochrony określają Zasady organizacji i działania audytu wewnętrznego w Systemie Ochrony Zrzeszenia BP, stanowiące załącznik nr 11 do Umowy Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

W realizacji zadań w systemie kontroli wewnętrznej w Banku uczestniczą:

Rada Nadzorcza :

1. Sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej.
2. Rada Nadzorcza monitoruje skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o informacje uzyskane od Stanowiska ds. funkcji kontroli wewnętrznej i ryzyka braku zgodności innych komórek pełniących funkcje kontrolne, Zarządu Banku, Komitetu Audytu oraz Spółdzielni w ramach realizacji funkcji Audytu wewnętrznego.
3. W ramach zapewnienia przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych, Rada Nadzorcza;
  - 1) nadzoruje wykonywanie obowiązków przez Zarząd dotyczących zarządzania ryzykiem braku zgodności,
  - 2) zatwierdza politykę zgodności,
  - 3) co najmniej raz w roku ocenia stopień efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności.
4. Rada Nadzorcza dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym oceny adekwatności i skuteczności funkcji kontroli, komórki ds. zgodności.
5. Ocena adekwatności i skuteczności audytu wewnętrznego dokonywane jest wyłącznie przez Radę Nadzorczą Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, zgodnie z zapisami umowy i przepisami prawa.

Komitet Audytu:

1. Rada Nadzorcza powołuje zgodnie z przepisami prawa Komitet Audytu, którego podstawowym zadaniem jest przedstawienie swojego stanowiska lub rekomendacji pozwalających na podejmowanie decyzji w obszarze sprawozdawczości finansowej, zarządzania ryzykiem oraz systemu kontroli wewnętrznej.
2. Rada Nadzorcza dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej na podstawie opinii Komitetu Audytu.

Zarząd Banku:

- 1) Zarząd Banku odpowiada za zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnienie we wszystkich jednostkach/komórkach organizacyjnych Banku funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej, który obejmuje funkcję kontroli oraz Komórkę ds. zgodności.

- 2) Zarząd Banku zapewnia niezależność Komórcy do spraw zgodności oraz środki finansowe niezbędne do skutecznego wykonywania zadań oraz systematycznego podnoszenia umiejętności i kwalifikacji pracowników Komórki ds. zgodności.
- 3) Zarząd Banku podejmuje działania mające na celu zapewnienie ciągłości działania systemu kontroli wewnętrznej, w tym właściwej współpracy wszystkich pracowników Banku w ramach funkcji kontroli oraz współpracy z Komórką kontroli wewnętrznej, Komórką ds. zgodności, Spółdzielnią w ramach realizacji funkcji audytu wewnętrznego, a także dostępu pracownikom tych komórek do niezbędnych dokumentów źródłowych, w tym zawierających informacje prawnie chronione w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków służbowych.
- 4) W przypadku wykrycia nieprawidłowości przez system kontroli wewnętrznej Zarząd Banku podejmuje odpowiednie działania, w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, w tym określone środki naprawcze i dyscyplinujące.
- 5) W ramach zapewnienia przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych Zarząd Banku:
  - 1) odpowiada za efektywne zarządzanie w Banku ryzykiem braku zgodności, rozumianym jako ryzyko skutków nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych,
  - 2) odpowiada za opracowanie polityki zgodności, zapewnienie jej przestrzegania i składanie Radzie Nadzorczej raportów w sprawie zarządzania w Banku ryzykiem braku zgodności,
  - 3) w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w stosowaniu polityki zgodności, Zarząd Banku podejmuje odpowiednie działania w celu usunięcia nieprawidłowości, w tym określone środki naprawcze lub dyscyplinujące.
- 6) Zarząd Banku informuje nie rzadziej niż raz w roku Radę Nadzorczą Banku o sposobie wypełniania zadań w zakresie:
  - 1) Adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w zapewnieniu osiągnięcia celów systemu kontroli wewnętrznej, w tym zapewnienia zgodności,
  - 2) Skali i charakteru nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz najważniejszych działań zmierzających do usunięcia tych nieprawidłowości, w tym podjętych środków naprawczych i dyscyplinujących,
  - 3) Zapewnienie niezależności komórce zgodności,
  - 4) Zapewnienia odpowiednich zasobów kadrowych niezbędnych do skutecznego wykonywania zadań oraz koniecznych środków finansowych do systematycznego podnoszenia kwalifikacji, zdobywania doświadczenia i umiejętności przez pracowników komórki zgodności.

III. ZAPEWNIENIE NIEZALEŻNOŚCI KOMÓRKI DO SPRAW ZGODNOŚCI

Mechanizmy gwarantujące niezależność stanowiska ds. zgodności obejmują w szczególności:

- 1) powoływanie stanowiska do spraw zgodności odbywa się za zgodą Rady Nadzorczej;
- 2) odwoływanie stanowiska do spraw zgodności odbywa się za zgodą Rady Nadzorczej po uprzednim wysłuchaniu tej osoby przez Radę Nadzorczą.
- 3) stanowisko ds. zgodności ma zapewniony bezpośredni kontakt z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej.

- 4) stanowisko do spraw zgodności lub osoba ją zastępująca uczestniczy w posiedzeniach Zarządu Banku oraz uczestniczy w posiedzeniach Rady Nadzorczej w przypadku, gdy przedmiotem posiedzenia są zagadnienia związane z systemem kontroli wewnętrznej, w tym zapewnieniem zgodności, audytem wewnętrznym lub zarządzaniem ryzykiem.
- 5) stanowisko ds. zgodności podlega szczególnemu trybowi kontroli wynagrodzeń, w celu zapewnienia niezależności i obiektywizmu wypełniania przez nie zadań oraz umożliwia zatrudnienie osób o odpowiednich kwalifikacjach, doświadczeniu i umiejętnościach.
- 6) zmiany na stanowisku kierującego komórką do spraw zgodności powodują, że Bank niezwłocznie informuje o tym fakcie Komisję Nadzoru Finansowego, wraz ze wskazaniem przyczyny zmiany.

IV. ZASADY OCENY ADEKWATNOŚCI I SKUTECZNOŚCI SYSTEMU KONTROLI WEWNĘTRZNEJ

Rada Nadzorcza dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym corocznej oceny adekwatności i skuteczności funkcji kontroli oraz komórki ds. zgodności. Rada Nadzorcza przeprowadza w/w ocenę na podstawie opinii Komitetu Audytu. Przedmiotowa ocena dokonywana jest w formie uchwały Rady Nadzorczej na podstawie:

- 1) informacji Zarządu Banku o realizacji zadań w ramach systemu kontroli wewnętrznej,
- 2) ustaleń dokonanych przez biegłego rewidenta;
- 3) wyników audytu zrealizowanych przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS;
- 4) raportów przedstawionych przez stanowisko ds. zgodności;
- 5) wyników oceny rocznej Badania i Oceny Nadzorczej (BION) oraz inspekcji dokonywanej przez KNF;
- 6) stopnia realizacji celów strategicznych Banku;
- 7) osiągnięcia zakładanych założeń finansowych na dany rok, w tym wskaźników określonych w Umowie Systemu Ochrony.
- 8) raportów z przeprowadzenia niezależnego monitorowania i testowania w ramach funkcji kontroli.

Ocena adekwatności i skuteczności Audytu wewnętrznego jest dokonywana wyłącznie przez Radę Nadzorczą SSOZ, zgodnie z zapisami Umowy SSOZ i powszechnie obowiązującymi przepisami prawa.

Informacja o wynikach corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej przeprowadzonej przez Radę Nadzorczą Banku przekazywana jest do Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

Zarząd Banku Spółdzielczego w Żywcu